

תוכן

2	תקציר :
3	מבוא :
5	פרק 1. רקע מדעי
5	עבודה בשעות לא שגרתיות
6	מהו קונפליקט עבודה משפחה?
9	נשים מול גברים?
10	שביעות רצון מהחיים
11	שביעות מהקשר הזוגי
12	מודל תיאורטי
13	פרק 2. השיטה
13	המשתנים :
14	אוכלוסיית המחקר :
14	שיטת המחקר :
14	כלי המחקר :
14	ניתוח הנתונים :
15	פרק 3. ממצאים
19	פרק 4. דיון ומסקנות
19	גברים מול נשים, מי "סובל" או נהנה יותר?
20	שביעות רצון מהחיים
21	שביעות מהקשר הזוגי וחיי המשפחה
22	מגבלות המחקר והצעות למחקר המשך
23	רשימה ביבליוגרפית
25	נספחים

מבוא :

העידן שאנו חיים בו כיום עבר מהפכות ושינויים רבים מבחינות חברתיות, תרבותיות וכלכליות. תמורות אלו השפיעו על מגוון התחומים בחייו של האדם, ובכך השפיעו גם על המרקם המשפחתי ועל יחסי הזוגיות והמשפחתיות שבו. השפעה זו, באה במקביל לתחומים שבהם האישה והגבר מעוניינים לקדם את הקריירה שלהם ולהצליח בה, ובו זמנית להקים ולתחזק את התא המשפחתי שלהם. הליכים אלו של התפתחות טכנולוגית וחברתית משלבים את כל השיח של עידן המודרניזציה והתעסוקה שקיימת היום. עבודת המחקר הנוכחית תרצה לבחון ולבדוק כיצד הקונפליקט בין עבודה לבין משפחה תוך התייחסות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות אל מול הקשר שלהם אל שביעות רצון מהקשר הזוגי ומחיי המשפחה. משום שנושא זה נוגע בחיים האישיים של כמעט כל אחד מאתנו אשר נמצא בשוק העבודה הוא נבחר לחקירה. בחיפושים אחר מקורות מידע שונים באינטרנט נמצאה כתבה מעניינת, אשר מדגימה את הקונפליקט בכל עוצמתו:

"פעמים רבות נשאלת השאלה "איך מצליחים לשלב בין משפחה לבין קריירה?" למען האמת אין תשובה ברורה אחת, ורצוי קודם לענות על השאלה: "האם בכלל חייבים לשלב?" האם לא כדאי לעשות בחירה אחת ברורה. בהנחה שרבים מאיתנו, ובעיקר רבות מאיתנו, זקוקות לפרנסה, אוהבות את המקצוע שלנו וחסות שלא נוכל לחיות בשלום עם עצמנו אם נוותר. לא נותר אלא לבדוק איך משלבים בין הדברים. כדי לשלב בין שני העולמות חשוב שנוכל להשקיע את המרץ והמשאבים שלנו בכל תחום בצורה שתספק אותנו, ובאופן שלא נרגיש שעשינו "אפליה לשום צד". תחושות אשמה ונקיפות המצפון על כך שלא היינו מספיק עם הילדים או לחילופין שלא השקענו מספיק בעבודה אינן מקדמות אותנו. חלוקת הזמן - זה לא אומר שהעבודה והמשפחה צריכים להתחלק באופן שווה ושווה. יש ימים שתחום אחד יקבל יותר זמן והשקעה מתחום אחר, וזה בסדר. ברוב המקרים החלוקה בין התחומים מתאזנת בסופו של דבר." (אתר נענע 10).

כיום חלק גדול מאתנו מנסה לשלב בין ניהול קריירה מוצלחת לבין דאגה וביולוי עם הילדים ובן או בת הזוג. הבעיה שעולה מכאן היא, המתחים והדרישות המתנגשות בין מקום העבודה לבין התא המשפחתי. לכן, מטרתה העיקרית של עבודת המחקר הנוכחית היא לבדוק ולהבין את קונפליקט עבודה-משפחה תוך התחשבות בשעות עבודה לא שגרתיות וכיצד כל אלו משפיעים על שביעות רצון מהזוגיות. חשיבות המחקר היא היכולות להבין ולהעמיק כיצד תהליכים חברתיים וטכנולוגיים משפיעים על חלוקת הזמן של האדם המודרני בין מקום העבודה לחיי המשפחה כאשר שאלת המחקר העיקרית של העבודה היא: כיצד עבודה בשעות בלתי שגרתיות משפיעה על קונפליקט עבודה משפחה ועל שביעות רצון?

פרק 1. רקע מדעי

במהלך השנים תמורות חברתיות ותרבותיות יצרו נורמות התנהגות חדשות אשר הניעו התנגשות בין דרישות מקום העבודה לבין הדרישות של התא המשפחתי. לצד זה תהליכים אלו, התפתחות מערכות ארגוניות והטכנולוגיה השפיעו על תפקודו של האדם העובד וחשפה אותו לממשקים ולזרימת מידע שלה הייתה קיימת בעבר. אולם, לפני שנצלול אל נבכי שלל התיאוריות השונות הבה נראה מה יכול בכלל להניע את קיומו של קונפליקט משפחה-עבודה.

עבודה בשעות לא שגרתיות

ההגדרה או החלוקה של עבודה בשעות לא שגרתיות יכולה להיות בשני ממדים: הממד הראשון מתייחס לדרישות העבודה המצריכות מהעובד להישאר בעבודתו שעות רבות מעבר לשעות המוסמכות, שעות אלו מהוות דרישות לא פורמליות מהעובד. הממד השני, מתייחס לעבודה המצריכה משמרות עבודה ארוכות. הדוגמאות הבולטות ביותר בתחום זה מאפיינות את עבודת הסוהרים ואחיות המקצועיות בבתי החולים, מאחר שעבודה זו מהווה מאופיינת בשעות לא שגרתיות היוצרת לחצים אישיים, נפשיים ומשפחתיים (סולימן וברמן, 2014). המאפיין המרכזי של עבודה שכזאת הוא יצירת התנגשויות בין הצרכים של המשפחה לבין הדרישות של האדם בעבודתו. בנוסף, שעות עבודה לא שגרתיות יוצרות מתחים בין הפרט לבין המשפחה המבוססים על זמן והתנהגות, כאשר הזמן המוקדש לעבודה מתנגש עם הזמן המוקצה למשפחה.

כיום בכמעט בכל תחום בתעסוקה קיימת עבודה במשמרות. תופעה זו, היא תוצאה של ההתפתחות בחברה המודרנית, שמחייבת אספקת שירות בתחומים מסוימים בכל שעה, בבחינת "אם אתה לא שם, אתה לא קיים". כמו כן, קיימים מקצועות ועיסוקים מסורתיים רבים שעבודת המשמרות מתחייבת מהגדרתם כשירותים חיוניים, כגון בתי חולים, משטרה, צבא, כיבוי אש, שירותי הצלה, עיתונות, תחבורה, שירותי תעופה ועוד (וייזנר, 2017).

עבודה במשמרות כרוכה בסיכונים הנובעים מעייפות יתר, ממתח ומלחץ, העלולים להחריף בעיות בריאותיות קיימות, ומהתנגשות בין סדר היום של עובד המשמרות לסדר החיים "הרגיל". בנוסף, בדרך כלל עבודת שעות בלתי שגרתיות היא עבודה מחוץ לשעות האור הרגילות, כלומר מעבר לשעות של שבע בבוקר עד שש בערב וזהו פרק הזמן שבמהלכו רוב האנשים עובדים במשמרת שבין שמונה לתשע שעות. עובדי משמרות עשויים לעבוד בערב, באמצע הלילה, שעות נוספות או ימים ארוכים במיוחד. עובדי משמרות רבים "מתחלפים" סביב השעון, תוך שינוי זמני העבודה, בין עבודה בשעות הבוקר או עבודה במשמרת ערב, והתחלופה עלולה להתרחש בימים שונים באותו השבוע או באותו החודש. אנשי משטרה ומכבי אש, לדוגמה, עובדים לעתים קרובות במשמרות מתחלפות. כאשר עובדים אחרים בעלי משמרות קבועות והם עובדים רק בלילות או בערבים. למשל, מלצרים